

A síkságokon fekvő erdők, mint már említők, nem bírnak oly befolyással az égaljra, mint a magasabb hegységek erdői; a Kárpátokon fekvő nagy erdőtömegek csak úgy hatnak a magyar alföldre, mint a hegységek égaljára. Erdőt tehát, annak az égaljra való befolyásánál fogva általában csak a hegységeken kell föntartani vagy ültetni; a föld termékitésére nézve pedig nevezetesen a futó-homokkal ellepetni szokott vidékeken; különben pedig csak ott, ahol az ésszerű gazdasági szempontból szükségesnek ismertetik el. Az erdők szétosztásának tehát égalji tekintetben nem kell mesterségesnek lennie, elég, ha annak már létező természetes szétosztását föntartjuk. Mindenütt, a hol minálunk nagyobb kiterjedésben rossz talaj, vagy zordon hegységek jönnek elő, közönségesen az erdők bővében is vagyunk, ellenben mindenütt, a hol a termékeny föld az embernek nagyobb hasznot hajt, kevés erdőség szokott lenni, s az is annál inkább fog apadni, minél inkább szaporodik a lakosok száma.

Első és utolsó szó a „Helm contra Divald“-féle ügyben.

Helm Ervin urtól a minap „A magyar erdész egyletről“ czimű elég terjedelmes röpirat jelent meg, nem tudjuk hány példányban, magyarul és németül is. A német példányhoz Divald röpiratának, a nyelvek szellemére való minden tekintet nélkül eszközölt, különben eléggé hű fordítása van csatolva. — Helm ur röpiratának főfeladata, Divaldnak „az erdészeti magyar irodalom ügyében a vadász és versenylap néhány 1861-ki számában megjelent cikkeit, melyek elseje és harmadika később egy kis röpirattá alakítottatott, bíráló alá vonni s a magyarországi erdész-egyletet azon vádak ellen védeni, melyekkel e cikkek ezt részint illetik, nagyrészt azonban nem illetik.

Helm ur, úgy látszik, D. röpiratának rövid történelmét nem ismerte, tartalmát pedig — és ez valóban szomorú dilemma — vagy nem értette, vagy szándékosan félreértette; mert szerinte D. azt állítá vala, hogy az erdészegylet semmi tekintetben sem akart vagy tett még valami üdvöset, holott D. sohasem mondott egyebet, csak hogy ezen egylet 11 évi létezése alatt soha sem mit

sem tett, és semmi legkisebb eredményt sem tud felmutatni az erdészeti magyar irodalom ügyében.

D. ugyanis felszólították a magyarországi erdészegylet által, hogy a megalkotandó magyar műszótár ügyében adna véleményt, s ezt ő 1860. decemberében egész készséggel meg is tevő. Több havi feleletre való hasztalan várakozás után, e véleményét a V. és V. lap hasábjain közölte, azon megjegyzéssel, hogy ő nem nagyon vérmes reményekkel néz az ügynek ez utoni megoldása elé.

E cikk sem H. ur, sem a többi illető urak tudomására, úgy látszik, nem jutott, — mert magyar Vadász vagy más magyar szaklapot olvasni nem tartják szükségesnek, beérvén azon büszke öntudattal, hogy a mit oly barbár nyelven írhatnak, melyre jobbra való német cikkeknek még csak czimei sem fordíthatók, (H. ur röpirata 13-ik lap) azon ök az „értelmiség Californiájában“ már régen túl voltak.

További több havi várakozás után D. harmadik s e tárgyban második cikke jelent meg a V. és V. lapban, melyben ő az egyletnek a magyar irodalomra vonatkozó, eddig igen gyéren kijelentett szándékainak őszinteségében minden reményét vesztvé, más egylet alakítását indítványozta, hogy az, az erdészet általános érdekeinek folytonos tekintetbevételével főképp az erdészeti magyar irodalom megalapítását is célba vegye.

D. tehát azon indítvánnyal, hogy új egyletet alakítsunk, nem lépett föl a műszótár ügyében benyújtott s a V. és V. lapban közzétett javaslatának végén, a mint azt H. ur röpiratának 3-dik lapján olvassuk; hanem csak akkor, a midőn az indítvány, melyben ő Wagnerrel együtt az egylet magyar folyóiratának ingyen szerkesztését is elvállalta, vagy 6 hónapig még válasza sem méltatott.

Ez indítvány, mely az illető egylet központi igazgatóságának czime alatt 1860. decemberében küldetett be, Szmecsek egyleti titkár ur által csak 1861. augusztus havában mutattaték be, nem a bizottmánynak, hanem csak annak egyik tagjának, még pedig a szorultság oly magas fokán, a hol már így is úgy is kisült volna, hogy e javaslat létezik.

Szmecsek ur azzal palástolja e furcsa eljárását, miszerint azóta sem bizottmányi, sem közgyűlés nem tartatván, e javaslatot

nem volt kinek bemutatnia. Szmetacsek urnak e részben vagy v a n i g a z s á g a vagy n i n c s. — H a n i n c s, azaz: ha neki csakugyan kötelessége is, alkalma is lett volna e javaslatot bemutatni, s még sem tette. a nélkül, hogy öt e mulasztásaért a választmány vagy az egylet felelőre vontatna volna, — akkor e választmány vagy az egylet a kérdéses eljárást magáévá tevé vala, s kérdem H. úrtól — nem volna-e még a hegyeket is helyeikről mozdító hitnél nagyobb hitre szükségünk, ha ily esetben ez egylet vagy választmány néna-néha az erdészeti magyar irodalomról en passant ejtett szavaira sziklavárákat akarnánk építeni.

Vagy pedig igaza van Szmetacsek urnak, a midőn állítja, hogy sem alkalma, sem kötelessége nem vala-e több oldalról érkezett javaslatokat — fölteszszük, hogy ezek egyforma bánásmódban részesültek — a választmánynak bemutatni, egy egész év alatt; és mondja meg Helm ur maga, hiszi-e, hogy a magyar erdészeti irodalom ezredek lefolyta előtt alakulhatna, ha minden szó után, melyet ez ügyben váltunk, egész és néha több évi szünetek állanának be?

H. ur röpiratában annyira körülveszi magát a legnagyobb tekintélyekkel, annyira támaszkodik minduntalan álokoskodásai mindenikével hol Széchenyire, hol a magyar országgyűlésre, hogy már ebből is látszik, mily kevéssé bizik ő maga is ügyének igazságában, állításainak helyességében.

Egyebek közt nemzetünk diszének, mélyen tisztelt Deák Ferencznek a horvátok irányában használt szavaival vádolja D-t, hogy röpiratában „annyi keserűség, annyi méltatlan vád uralkodik, és mind ez oly sértő gúnynyal van párosítva, hogy olvasásánál akaratlanul azon megjegyzést tevé, miszerint a ki másnak oly modorban ír, már akkor, midőn levelét megírja, elhatározta magában, hogy minden barátságos viszonyt végkép megsemmisít, sőt épen azért irt oly modorban, hogy a másiknak még utóbbra is minden közeledést lehetlenné tegyen.“ — S valóban H. urnak igazsága van, ha fölteszi D-ről, ki nekem testi lelki barátom, s kinek én minden titkos gondolatját, szive minden dobbanását ismerem; ha felteszi róla, hogy ő föltétlen és utolsó lehelleltéig engesztelhetlen ellensége marad azoknak, a kik ellen az ő kérdésben levő cikkei irva valának.

D. keserű szavakkal élt, de a mit irt, az vagy elvitázhatlan

tény közlése, vagy ezen tényből való szigoruan logikai következtetés; míg ellenben H. ur Div. és Vág. személyes érdemeit annyira magasztatja, miszerint e két jó barát orczája szerénységük e heves megtámadása folytán akárhányszor kipirult, holott másrészt csupa többé kevésbé ügyes sophismával él, hogy D-t, az általa megtámadottak kedvéért a közönség eleibe úgy állítsa, mint egy meggondolatlanul a világba beszélő embert, ki nem tudván saját bőrében megférti, könnyelműen szét akarja az erőket forgácsolni, hogy a szétomlott épület romjain saját hiúságának oszlopot emeljen! — E kép nem igen hizelgő ugyan D. barátomra nézve, azonban H. ur szavaival élve, az a jó oldala van, hogy nincsen eltalálva.

D. az egylet ellen irt ugyan, mert ha valami egylet választmánya vagy közgyűlése valamit elmulaszt, a mit tennie kellett volna, vagy valamit határoz, a mit az illetők nem teljesítnek, a nélkül, hogy azért a meghatalmazó, vagy meghagyó gyűlés által felelőre vonatnának, azért gyarló emberi fogalmaink szerint, az egylet maga a felelős; jóllehet számos tagja ellenkező irányban szeretne haladni, ha saját meggyőződésének általános érvényt tudna szerezni. D. tehát, midőn az egylet és annak választmánya ellen irt, csak is azok ellen emelte szavát, a kiknek számbeli vagy másképi tulnyomósága folytán az egylet mindeddig az erdészeti magyar irodalom ügyében imitt-amott beszélt ugyan, de — csakugyan még semmit sem tett!

Hogy D. nem az egylet valamennyi tagjai, hanem csak annak a magyar erdészeti irodalmat illető általános tétlensége s annak okozói ellen beszélt, elég világosan tűnik ki röpiratának következő sorraiból: „hiszem, hogy a mostani német egylet idegen országbeli tagjainak is azon tiszteletreméltó és sokoldalú őszinte becsüléssel találkozott része, mely nem azért telepedett le köztünk, hogy a német, vagyis tulajdonkép magyarfaló missiónak apostola legyen, mint inkább azért, hogy új hazát keresve és találva, e hon örömeiben bujában buzgó polgárként velünk megosztozzék; — hiszem, hogy az indigenák ezen tisztességes része is szaporítani fogja sorainkat.“

H. úr röpiratának első furcasága tehát abban áll, hogy ő mindig csak azokat védi D. ellen, a kiket megtámadni annak még csak esze ágába sem jutott.

A másik furcsaság, melylyel H. úr röpiratában találkozunk, abban áll, hogy ő erősen bizonyítgatja, mikép az egyletnek a magyarországi erdészeti emelésére nézve nem csak dicséretes, becsületes céljai voltak, de hogy annak e körül már némi érdemei is vannak. Ez állítás támogatására nincsen érv, amelyet H. úr fel nem használt volna, bárha D. röpiratában az ellenkezőről egy betűt sem olvasunk, sőt többhelyütt ő maga is ugyanazt állítja. E részben azon röpirat következő szavaira utalunk: „kitűnik ugyan, hogy az egylet mindenestre dicséretes feladatának ismeri, honunkban az erdőmivelést, ide értve a mezei fatenyésztést is, időszakonkénti gyűlések, tudományos közlések terjesztése és minden egyéb tőle telhető úton módon előmozdítani és tökéletesbiteni.“ — Más helyen meg: „hogy céljai igen dicséretesek.“ — Ismét más helyütt! „mert az ő, a magyar erdőmivelést előmozdítani ohajtó célja tagadhatlanul jó volt.“ stb.

A mi D. röpiratának az egylet elleni tulajdonképi és egyetlen vádpontját illeti, mely szerint ő azt mondja, hogy az erdészeti egyesület mindedig épen semmit sem tett az erdészeti magyar irodalom megalapítása és előmozdítása ügyében, arra nézve H. úr azzal felel, hogy hát nem beszélt-e akkor és akkor is e tárgyról, nem hozta-e azt gyakrabban szóba?

Hiszen hogy szóba hozta, hogy beszélt róla, azt D. nem csak hogy elismeri, de röpiratában a leghitelesb kútfők után még az időpontokat is közli, a melyekben ez történt.

Ugyanis 1852-ben „egyebek közt arról is volt szó, hogy a német nyelven közrebocsátott egyleti közleményeket magyar fordításban is kiadják.“

1852-től 1857-ig az igaz, hogy még csak nem is beszéltek ezen ügyről, ez utóbbi évben azonban D. röpirata szerint, az alsóbbrendű tanodák alapítása ügyében beadott kérvényben az egylet így szólott: „tannelvül mindaddig a németet kell megjelölni, míg az erdészeti magyar irodalom annyira ki lesz fejtve, hogy az előadások azon sikeresen tartathassanak. — „A magyar erdészeti egyesület kötelességének ismerendi, e szükségletnek mi-

előbb megfelelni.“ 1857-ben azonkívül e röpirat szerint az egyesület „8-dik közgyűlése alkalmával Roxer úr a következő indítványt nyújtotta: eszközölje az egyesület a magyar erdészeti műszótár megalkotását“, mire „határozattá lőn: szólíttassanak fel az egyesület kerületi ügyvivői a szükséges adatok összegyűjtésére, hogy azután, ha lehet, e kívánatnak, megfeleltessék.“ 1857-től egész 1860. dec. haváig az igaz, hogy az egyesület ismét még csak nem is beszélt semmit az erdészeti magyar irodalom ügyéről, legalább nem úgy, hogy az a közönség tudomására juthatott volna, a nevezett év decemberében az egyesület választmánya a már említett felszólítást bocsátotta közre, melyre a beküldött véleményzések tudtunkkal, — mindeddig sem tárgyaltattak.

Hogy tehát az egyesület az erdészeti magyar irodalom ügyéről beszélt, még pedig 11 hosszú év alatt, igen röviden háromszor, de igen hosszú, t. i. 2 egész 5 évi időközökben, azt D. — nem tagadja, sőt maga is felhozza; hogy azonban tett volna e részben valamit, hogy ebbeli tevékenységének csak legparányibb eredményét is fel tudná mutatni, azt valóban maga H. úr is csak tréfából mondhatta, s e tréfák leggonoszabbika, mely már a satyrát is megközelíti, röpiratának következő szavaiban nyilvánul: „Oszoljék bár szét a mostani magyar erdészeti egyesület, alakuljon egy vagy bár több új erdészeti egyesület is az országban“ „a magyar erdészeti irodalom kelletkezésére nézve“ „az indítványozás, a pályatörés, a kezdeményezés érdeme mégis az első egyesületé leend. — Gróf Königssegg ő nagyméltósága, Szmetacsek akkori primási erdőmesterrel, s a magyar erdészeti egyesület jelenlegi titkárával s más magyar erdészettel egyetemben a magyar erdészeti egyesületet alakították“ — a mely 11 év alatt 3-szor beszélt, de soha semmit sem tett a magyar erdészeti irodalom ügyében s e részben mákszemnyi eredményt sem tud mutatni!

Hogy pedig tehetett volna, ha az neki komolyan még csak eszéágába is jut vala, annak e lapok elég tanuságául szolgálnak. Két ismeretlen nevű, magános ember az egyesület ebbeli iránya felett kétségbe esve, komolyan akart, és ime a nélkül, hogy az 1500 tagra, számtalan összeköttetésekre s anyagi segédeszközökre tá-

maszkodhatott volna, a magyar erdészeti lapok előttünk fekszenek; a magyar erdészeti műszótár készülöben van.

Miután H. úr röpiratának főtárgyaira feleltünk volna, még néhány mellékkérdéseire és megjegyzéseire is szolgálunk válaszzal.

H. úr egyebek közt igen tanulságos, magyar országgyűlések által hozott törvényt sorol elő, melyek szerint a nemzet, vagyis akkor a nemesség maga magát különféle közczélok elérése tekintetéből megadóztatja, s azzal azt akarja bizonyítani, hogy az erdőbirtokosok csak örülhettek volna, ha őket az erdészeti tanodák felállítása érdekében megadóztatják. H. úr, a ki röpiratában annyira lelkesül a magyar szabad intézményekért, úgy látszik, elfelejtette, hogy nálunk minden szabadságnak legnagyobb ellenségeként tekintetik a „de nobis sine nobis.“ Jól tudom én, hogy a magyar ember és nemzet utolsó ingéből is kivetkőzik, ha nagylelkűségére hivatkozva ennek szükségéről meggyőzik; de hogy örülni tudna, ha ingét testéről erővel lerántják, még úgy sem hiszem, ha annak rongyaival haldokló barátjának sebeit kötöznék be.

Kérdezi továbbá H. úr: „Talán csak nincs azon hiszemben D. úr, hogy a választmány tagjai az ezen czélra netán bejött pénzt maguk közt felosztották s eldugták volna?“ — Illyen gondolattal D. barátom valóban soha sem volt.

Továbbá: „Vagy talán azt gondolta, hogy a magyar erdészegylet a magyar erdészeti tanodákra befolyandó pénzösszeget arra fogja fordítani, hogy ezen pénzzel az országban német erdészeti tanodákat állandóan alapítson?“

E kérdésre fel vagyok jogosítva D. nevében azt felelni, hogy ő csakugyan azt gondolta, mikép azon tanodákban soha sem fogott volna hazai nyelvünk hangzani; azt pedig azon haladásból számitotta ki, melyben az egylet az erdészeti magyar irodalom kifejtését illetőleg már addig is és azóta is előment.

Ha H. urat nem ismernök személyesen, ha nem tudnók, hogy ő csakugyan a becsületes emberek java közé tartozik, ha nem ismernök tisztelt családja hazafi irányú nevelését, valóban azt kellene mondanunk, hogy — kibujt a szög a zsákból, midőn H. úr Roxert és Fuchsot — mint szepesmegyeit — nem akarja magyarnak elismerni. — Hát H. úr még odáig sem jutott volna,

mikép tudná, hogy nálunk nem csak azt nevezik magyarnak, a ki Debreczenben született és egyenesen Töhötömről származik? — mikép épen Szepesmegye tartozik a magyarok magyarabbjai közé?

Helm úr röpiratának vége felé — a szilaj bérczi patak, miután sok szikláról lezuhant volna, csendesebben kezd hömpölyögni, miglen az saját véleményünkkel egészen összefoly.

Mi Helm úr szándékainak tisztaságáról meg vagyunk győződve és valóban nem is álmodtuk volna, hogy ő fogja magát D. röpirata által sértve érezni, miután az őt épen oly kevéssé illette, mint nem illette az egylet számos egyéb s egyszóval egy tagját sem, a ki nem akarja magát a fentemlitett missió apostolául ismerni; mert ismételjük — hogy D. röpirata csak is ezen apostolok ellen vala intézve. Az tehát csak sajnos félreértés következménye, hogy H. úr azok védnökéül lépett fel, a kikhez ő csakugyan sohasem tartozott.

Mi H. úrral mindig szívesen szoritunk kezet és meglehet, hogy az ő s több hasonló gondolkozású férfi befolyásának még sikerülni is fog a mostani egyletet oly utra terelni, a melyen haladva az egyedül lesz képes céljainak minden irányban megfelelni — Miután H. úr s talán többen is annyira idegenkednek az új egylet alkotásától, ám hát maradjunk a réginel, — de változtassuk meg annak alapszabályait úgy, hogy ott a magyar ember otthon érezhesse magát; hozzunk abba egy kis rendet s egy kis életet; legyünk rajta, hogy a gyűlés végzései ne maradjanak halott betűknek, s gondoljuk meg még egyszer, hogy Magyarhonban semmiféle erdészegylet sem fog felvirulni, ha az teendői első sorába nem teszi az erdészeti magyar irodalom kifejtését, annak komoly, erélyes őszinte pártolását és istápolását.

Mi e részbeni véleményünket bőven kifejtve közöltük ez erdészegylet egyik általánosan tisztelt s nagy befolyású tagjával s az egylettel közreműködésünket e vélemény elfogadásához kötöttük. Nem marad egyéb hátra, mint nyugodtan bevárni az eredményt — addig pedig s azután is a magyarok Istenének segítségével — erdészeti magyar irodalmunk utját csüggedetlen kitartással tördölni.

Erdődi Adolf.